

DOI: 10.21802/artm.2021.3.19.135
УДК 37.09:378**МОЖЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

К.М. Скоропад

*Івано-Франківський національний медичний університет, кафедра загальної практики (сімейної медицини), м. Івано-Франківськ, Україна,
ORCID ID: 0000-0002-9569-5882, e-mail: k.skoropad@gmail.com*

Резюме. Життя в умовах пандемії COVID-19 призвело до змін у всіх сферах діяльності людини, не минули вони і систему освіти. Одним з нових і найбільш високоефективних та особливо актуальних напрямків удосконалення в освітньому процесі вищої школи є використання дистанційного навчання.

Дистанційне навчання — це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційних ресурсів. У якості інструментів для ефективного, цікавого та активного навчання існує ряд платформ та додатків: Moodle, Google Classroom, Zoom, Skype, Google Hangouts, WebEx, MyOwnConference, Microsoft Teams.

Такий вид навчання має ряд переваг, таких як: гнучкість, актуальність, зручність, модульність, економічна ефективність та можливість одночасного використання великого обсягу навчальної інформації для будь-якої кількості студентів, інтерактивність, усунення психологічних бар'єрів у спілкуванні, стирання кордонів, відсутність безпосереднього контакту між людьми, дозволяє активно навчатися навіть під час хвороби чи самоізоляції. Проте, незважаючи на вказані плюси, не варто забувати і про недоліки. Серед них можна виділити: потреба певного рівня технічного і програмного забезпечення, знеособлення спілкування, негативний вплив на стан здоров'я студентів, проблеми з оволодінням практичними навиками, відсутність безпосереднього спілкування з пацієнтами, неможливість брати участь у обходах професорів, курувати хворих.

Навчання у медичному університеті має свою специфіку, тому дистанційне навчання не може в повному обсязі замінити традиційний освітній процес та підготувати майбутніх лікарів до подальшої практичної діяльності.

Ключові слова: дистанційне навчання, освітні платформи, медична освіта.

Вступ. Пандемія COVID-19 змінила життя кожного на планеті, поставала ряд викликів і перед вищими навчальними закладами. Враховуючи нові обставини, кожен повинен навчитися пристосовуватись до сучасних умов; це вимагає постійного руху і розвитку, удосконалення наявних систем, застосування новітніх методик, технологій та обладнання, підвищення інформаційної грамотності. Це стосується практично всіх сфер діяльності людини, отже, і навчального процесу.

Одним з нових і найбільш високоефективних напрямків удосконалення в освітньому процесі вищої школи є використання дистанційного навчання.

Мета дослідження. Проаналізувати можливості, переваги та недоліки використання дистанційного навчання в медичному університеті.

Результати дослідження та їх обговорення. Дистанційне навчання — це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційних ресурсів [1].

Дистанційне навчання включає сукупність таких компонентів: надання навчального матеріалу студенту; засоби контролю успішності студента на різних етапах засвоєння матеріалу; консультації студента програмою-викладачем; засоби інтерактивної співпраці викладача і студента (як у режимі реально-

го часу, так і відстрочено); можливість швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок.

У якості інструментів для ефективного, цікавого та інтерактивного навчання існує ряд платформ. Для викладачів вони дають можливість урізноманітнити форму подачі навчальних матеріалів, проводити голосування, анкетування та опитування під час занять в режимі реального часу. Ці платформи також дозволяють здійснювати контроль рівня знань на різних етапах (виконання тестових завдань, надсилання готових текстових документів, записів відео тощо), у деяких випадках з автоматичною перевіркою.

Платформа Moodle є повністю безкоштовною, її можна вільно завантажувати, встановлювати та змінювати. Вона належить до систем з відкритим вихідним кодом, що дозволяє створювати додаткові, дуже корисні розширення або модулі. Ця платформа дозволяє подавати навчальний матеріал у різних форматах (текст, аудіо- та відеоматеріали, презентації, вебсторінки). До можливостей Moodle можна також віднести ефективний контроль як проміжного, так і кінцевого рівня знань за допомогою тестувань та опитувань різних типів (відкритого, закритого), надсилання відповідей у формі файлів. Ця система дозволяє відстежити час роботи над конкретним завданням, опрацюванням певних елементів, тем. Moodle може використовувати широкі педагогічні

сценарії та освітні стратегії (програмування, модульне, індивідуальне, соціальне навчання).

Google Classroom важко назвати класичною системою для дистанційного навчання, проте вона вміщує в собі досить велику кількість інструментів для освітнього процесу. Ця платформа дає можливість створити свій клас/курс; ділитися необхідними навчальними матеріалами; організувати спілкування між учасниками навчального процесу; задавати та оцінювати завдання, а також стежити за прогресом їх виконання; використовувати інструменти Google (Google Диск, Google Docs). Проте, на відміну від Moodle, вона більше підходить для шкіл.

Ще одним досить популярним видом навчання стало проведення відеоконференцій. Це один з сучасних способів зв'язку, який дозволяє проводити заняття на відстані у визначений день і час [5]. При цьому навчання відбувається у режимі реального часу, учасники навчального процесу мають можливість бачити один одного, проводити відкриті дискусії, обмінюватись інформацією. Для проведення відеоконференцій найчастіше використовуються такі додатки: Zoom, Skype, Google Hangouts, WebEx, MyOwnConference.

До можливостей Zoom слід віднести проведення відеоконференцій з кількістю учасників до 100 і тривалістю до 40 хвилин, до 40 хвилин запису трансляції. Сервіс дозволяє надсилати файли та демонструвати екран (що важливо при проведенні лекцій), має службу підтримки.

Що стосується Skype, то ця програма призначена для відеозустрічей з кількістю учасників до 50 осіб, на відміну від Zoom, тривалістю до 4 годин, ще однією відмінністю є спільне використання екрану. Додатковою перевагою є зберігання ваших файлів до 30 днів, проте цей сервіс не має технічної підтримки.

Сервіс WebEx вважається одним з найпопулярніших. Він призначений для проведення різноманітних конференцій, тренінгів, перемовин або конференцій, а також семінарів у режимі онлайн. Серед його переваг можна відмітити: показ графічних презентацій, використання онлайн-дошки, загальний чат та обмін особистими повідомленнями, запис web-сесії, проведення голосувань, спільний доступ до хмарного середовища.

В Івано-Франківському національному медичному університеті у якості інструменту для дистанційного навчання використовується Microsoft Teams. Microsoft Teams є сучасним засобом для проведення навчання в режимі реального часу за допомогою відеоконференцій, об'єднує в собі всі засоби Office 365, дозволяє збирати до 300 учасників та проводити наради тривалістю до 24 годин. Також цей сервіс включає спілкування в загальному чаті та особистих повідомленнях, спільний доступ до навчальних матеріалів у різних форматах, доступ до хмарного середовища, контроль рівня знань можна проводити як у формі усного опитування, так і з використанням тестових завдань, надсилання файлів, є можливість запису відеоконференцій, демонстрації екрану, презентацій, вебсторінок, використання дошки.

Як ми бачимо, на даний момент є велика кількість засобів для проведення освітнього процесу онлайн. Які ж переваги мають технології дистанційного навчання над іншими видами навчання? По-перше, для них характерна гнучкість, тобто можливість адаптувати навчальні матеріали дисципліни до рівня підготовки студентів шляхом надання більш детальної або додаткової інформації з незрозумілих тем, а також низки питань – підказок тощо. Також дистанційне навчання володіє такою властивістю як актуальність – можливість упровадження новітніх педагогічних, психологічних, методичних розробок. Наступна перевага – зручність: навчання проводиться у зручний час та у зручному місці, відсутні обмеження у часі для засвоєння матеріалу. Цей вид навчання також передбачає модульність: матеріал розділений на окремі функціонально завершені теми. Не слід забувати про економічну ефективність та можливість одночасного використання великого обсягу навчальної інформації для будь-якої кількості студентів. Ще однією перевагою є інтерактивність, адже відбувається активне спілкування між студентами групи і викладачем, що значно посилює мотивацію до навчання, поліпшує засвоєння матеріалу [2]. Варто зазначити, що використання дистанційної освіти має переваги в усуненні психологічних бар'єрів у спілкуванні, стирає кордони (студент може навчатися незалежно від місця проживання). Ця технологія освітнього процесу неocenенна в період карантинних обмежень, оскільки гарантує відсутність безпосереднього контакту між людьми, дозволяє активно навчатися навіть під час хвороби чи самоізоляції.

Що стосується особливостей дистанційного навчання у медичному ВУЗі, тут слід згадати такі інструменти як віртуальний пацієнт та розвиток клінічного мислення за допомогою кейс-методів.

Проте, незважаючи на всі переваги, існує ряд недоліків, що особливо стосуються навчання на клінічних кафедрах медичного університету.

Дистанційна освіта потребує певного рівня технічного і програмного забезпечення. Якою б доступною не здавалася комп'ютерна дистанційна освіта, вона потребує наявності у того, хто навчається, комп'ютера і доступу до Інтернету, що є далеко не в усіх [4].

У дистанційній освіті переважає знеособлене спілкування. Будь-яке, навіть найжвавіше, спілкування через Інтернет – це лише опосередковане спілкування. Особисте, живе спілкування залишається поза кадром. Крім того, постійна концентрація на екрані монітора, тривале сидяче положення може негативно вплинути на стан здоров'я студентів [3]. Проблема також виникає при оволодінні практичними навиками: студентам-медикам необхідно опанувати методики об'єктивного обстеження пацієнтів, виконувати ряд маніпуляцій, що неможливо реалізувати під час онлайн навчання.

Ще одним важливим аспектом навчання у медичному університеті є необхідність безпосереднього спілкування з пацієнтами, опанування мистецтва ставити правильні запитання у коректній формі, повідомляти негативні новини щодо стану здоров'я. Навчання онлайн позбавляє студентів можливості

відстежувати зміни об'єктивного стану хворого під впливом лікування за допомогою найпростіших методів обстеження – перкусії, пальпації, аускультатії. Наступним недоліком дистанційного навчання є відсутність можливості брати участь в обходах професорів, курувати хворих. Що стосується проведення діагностичних процедур з використанням спеціальних приладів та інструментів, то беззаперечним є факт: можна безліч разів подивитись відеоматеріали про певну маніпуляцію, бездоганно знати алгоритм її виконання, проте, жодного разу не спробувавши провести її самостійно, неможливо опанувати цю маніпуляцію.

Висновки:

1. Дистанційне навчання є важливим інструментом навчання в умовах пандемії та вкрай необхідним для функціонування закладів освіти.
2. Перевагами дистанційного навчання є: гнучкість, актуальність, зручність, модульність, економічна ефективність та можливість одночасного використання великого обсягу навчальної інформації для будь-якої кількості студентів, інтерактивність, усунення психологічних бар'єрів у спілкуванні, стирання кордонів, відсутність безпосереднього контакту між людьми, можливість активно навчатися навіть під час хвороби чи самоізоляції.
3. Недоліками дистанційного навчання у медичному ВУЗі є: необхідність певного рівня технічного і програмного забезпечення, наявності інтернету, знеособлення спілкування, негативний вплив на стан здоров'я студентів, неможливість оволодіти практичними навиками, провести маніпуляції на практиці.
4. Дистанційне навчання в медичному університеті не може в повному обсязі замінити традиційний освітній процес та підготувати майбутніх лікарів до подальшої практичної діяльності.

References:

1. Styhno LV. Dystanciine navchannia yak perspektyvnyi napriam rozvytku suchasnoi osvity. «Young Scientist». 2016; June, 6(33):489-493.
2. Gnidenko MP, Vyshnivskiy VV. Suchasna metodyka vykladannia u vyshchii shkoli. Kyiv: DUT. 2019. P.132.
3. Ariaiev ML, Kaplina LYe, Senkivska LI, Pavlova VV. Pershyi dosvid dystanciinogo navchannia v medychnyh vuzah Ukrainy v umovah COVID-19-karantynu. Problemy vyshchoi shkoly. 2020; 15(3):195-9.
4. Dahmer A, Portella FF, Tubelo RA, Mattos LB, Gomes MQ, Costa MR, et al. Regionalização dos conteúdos de um curso de especialização em Saúde da Família, a distância: experiência da Universidade Aberta do Sistema Único de Saúde (UNASUS/UFCSPA) em Porto Alegre, Brasil. Interface (Botucatu). 2017; 21(61):449-63.
5. Simon MA, Taylor S, Tom LS. Leveraging digital platforms to scale health care workforce development: the career 911 massive open online course. Prog Community Health Partnersh Res Educ Action. 2019; 13(5):123-130.

УДК 37.09: 378

ВОЗМОЖНОСТИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В МЕДИЦИНСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ

К.М. Скоропад

*Ивано-Франковский национальный медицинский университет, кафедра общей практики (семейной медицины), г. Ивано-Франковск, Украина,
ORCID ID: 0000-0002-9569-5882,
e-mail: k.skoropad@gmail.com*

Резюме. Жизнь в условиях пандемии COVID-19 привела к изменениям во всех сферах деятельности человека, не обошли они и систему образования. Одним из новых, наиболее высокоэффективных направлений совершенствования в образовательном процессе высшей школы является использование дистанционного обучения.

Дистанционное обучение – это форма обучения с использованием компьютерных и телекоммуникационных технологий, обеспечивающих интерактивное взаимодействие преподавателей и студентов, самостоятельную работу с материалами информационной сети. В качестве инструментов существует ряд платформ и приложений: Moodle, Google Classroom, Zoom, Skype, Google Hangouts, WebEx, MyOwnConference, Microsoft Teams.

Такой вид обучения имеет ряд преимуществ: гибкость, актуальность, удобство, модульность, экономическая эффективность и возможность одновременного использования большого объема учебной информации для любого количества студентов, интерактивность, устранение психологических барьеров в общении, стирание границ, отсутствие непосредственного контакта между людьми. Среди недостатков можно выделить: потребность определенного уровня технического и программного обеспечения, обезличивание общения, негативное влияние на состояние здоровья студентов, проблемы с овладением практическими навыками, отсутствие непосредственного общения с пациентами, невозможность участвовать в обходах профессоров, курировать больных.

Обучение в медицинском университете имеет свою специфику, поэтому дистанционное обучение не может в полном объеме заменить традиционный образовательный процесс и подготовить будущих врачей к дальнейшей практической деятельности.

Ключевые слова: дистанционное обучение, образовательные платформы, медицинское образование.

UDC 37.09: 378

**OPPORTUNITIES OF DISTANCE LEARNING AT
THE MEDICAL UNIVERSITY**

K.M. Skoropad

*Ivano-Frankivsk National Medical University,
Department of General Practice (Family Medicine),
Ivano-Frankivsk, Ukraine,
ORCID ID: 0000-0002-9569-5882,
e-mail: k.skoropad@gmail.com*

Abstract. COVID-19 pandemic has led to changes in all areas of human activity, and they have not escaped the education system. One of the new and most highly effective and, especially relevant, areas of improvement in the educational process of higher education is the use of distance learning.

The aim of the research: to analyze the opportunities, advantages and disadvantages of using distance learning at a medical university.

Distance learning is a form of learning with the use of computer and telecommunication technologies, which provide interaction of teachers and students at different stages of learning and independent work with materials from the information network. There are a number of platforms and applications as tools for effective, interesting and interactive learning: Moodle, Google Classroom, Zoom, Skype, Google Hangouts, WebEx, MyOwnConference, Microsoft Teams.

Distance learning includes a set of the following components: providing educational material to the student; means of monitoring student performance; student consultations by the program-teacher; means of interactive cooperation between teacher and student; the ability to quickly add new information to the course, error correction.

Ivano-Frankivsk National Medical University uses Microsoft Teams as a tool for distance learning. Microsoft Teams is a state-of-the-art real-time video conferencing tool that integrates all Office 365 tools,

gathers up to 300 participants, and holds meetings lasting up to 24 hours. Also, this service includes communication in general chat and personal messages, shared access to educational materials in various formats, access to the cloud environment, control of the level of knowledge can be carried out in the form of an oral interview and with the use of test tasks, sending files, it is possible to record video conferences, screen demonstrations, presentations, web pages, use the board.

Distance learning has a number of advantages such as: flexibility, relevance, convenience, modularity, cost-effectiveness and the ability to simultaneously use a large amount of educational information for any number of students, interactivity, removing psychological barriers to communication, blurring borders, no direct contact between people, which allows to actively learn even during illness or self-isolation. However, despite these advantages, we should not forget about the disadvantages. Distance education requires a certain level of hardware and software. No matter how accessible computer distance education may seem, it requires the learner to have a computer and Internet access, which not everyone has. These also include: the need for a certain level of hardware and software, depersonalization of communication, negative impact on students' health, problems with mastering practical skills, lack of direct communication with patients, inability to participate in professors wardrounds, supervise patients. As for carrying out diagnostic procedures using special devices and tools, it is an indisputable fact: you can watch videos about a certain manipulation many times, you may perfectly know the algorithm of its performance, but without ever trying to do it yourself, it is impossible to master this manipulation.

Studying at a medical university has its own specifics, so distance learning cannot completely replace the traditional educational process and prepare future doctors for further practice.

Keywords: distance learning, educational platforms, medical education.

Стаття надійшла в редакцію 21.07. 2021 р.